

КЗ ЛОР «Львівська обласна бібліотека для дітей»

Книги, що творять добро
методико-бібліографічний покажчик
до **85**-річчя від дня народження
Крістіне Нестлінгер

Львів 2021

«Книги, що творять добро» : методико-бібліографічний покажчик до 85-річчя від дня народження Крістіне Нестлінгер / КЗ ЛОР «Львівська обласна бібліотека для дітей» ; метод. супровід Л. С. Сташко ; бібліогр. і верстка О. О. Сачинської ; відп. за випуск Л. Лугова. – Львів, 2021. – 20 с.

Не одне покоління читачів зачитується книгами Крістіне Нестлінгер. Тож виникає питання: у чому полягає таємниця успіху письменниці та актуальності її творів для сучасних читачів, адже перші її книжки вийшли вже понад сорок років тому?

Спробуємо розгадати загадку та дати поради: як ще краще працювати з її надбанням.

Видання містить біографію ювілярки, методичні розробки за її творами. Вміщено матеріал відомого інтерв'ю, у якому вона дає відповіді на сокровенні питання й виклики життя. Додано книги письменниці, використана й рекомендована література про її життя й творчість, а також веббіографія.

Видання призначене для бібліотекарів, керівників дитячого читання, вчителів.

Крістіне Нестлінгер — майстриня на всі руки: художниця, письменниця, поетеса, авторка коміксів та казок.

Коротенько з біографії: «Народилася я у Відні 13 жовтня 1936 року на околиці міста, у робочому кварталі. Мій батько був годинниковим майстром, а мати — вихователькою в дитячому садку. У дитинстві на мене нагнали великого

страху бомбами, фюрером і щурами в нашому підвалі, а потім, дівчинку досить кмітливу і товсту, відправили в середню школу з гуманітарним нахилом. Там я на все життя завчила балади Шиллера і дізналася, через які точки трикутника проходить пряма Ейлера. Після випускних іспитів я вирішила присвятити себе живопису і вступила до Академії мистецтв. Через кілька років я зрозуміла, що художниці з мене не вийде, і тоді з горя вийшла заміж і народила дитину. Після цього я найнялася в одну респектабельну газету...і спробувала писати дитячі книжки...».

Коли народилися її доньки, вона повністю присвятила себе їхньому вихованню. Саме для них вигадала Фредеріку — неслухняну дівчинку з малиновим волоссям, з якою постійно траплялися різні історії. Крістіне спочатку створила серію малюнків, а пізніше записала історії, що розповідала дітям. Так виникла книжка «Рудоволоса Фредеріка», яка була опублікована 1970 року і одразу сподобалася читачам. За неї авторка отримала Літератур-

ну премію Фрідріха Бедекера.

На сьогодні на її рахунку понад сто книжок. Книжок різних – веселих і сумних, завжди цікавих. Вона, як ніхто інший, уміла дивним чином, психологічно та обґрунтовано поєднати фантазію з найбільш насущними проблемами. Її казкові повісті свідчать про брак нормальних родинних стосунків, взаємоповаги, довіри і розуміння, проблеми справжнього авторитету батьків.

В одному з інтерв'ю на початку своєї письменницької діяльності Нестлінгер сказала: «Мені подобається писати про дівчаток і хлопчиків, про мишей і листонош, про жінок і чоловіків, про кішок і м'ясників. І чомусь завжди в мої історії потрапляє поважна літня дама. Я ніяк не можу від неї звільнитися. Коли мова заходить про собак, коней, луки, ліси, Бога, морське узбережжя, квіти і вершини круч, тут я гублюся. Я не мрію про будиночок за містом і троянди в саду, а чомусь прекрасно почуваюся в багатоквартирному, схожому на казарму, будинку в місті. І я вважаю за краще дивитися не на захід сонця, а в освітлене віконце першого поверху». Відтоді в житті багато що змінилося. У неї дві дорослі доньки, одна з яких навіть ілюструє мамині книжки. Є і заміський будиночок. Але літня поважна пані, як і раніше з'являється на сторінках її творінь.

Самі ж твори Крістіне Нестлінгер здобули визнання у світі, перекладені більше ніж тридцятьма мовами, удостоєні всіх літературних нагород своєї країни: Німецької премії в галузі дитячої літератури і Золотої медалі Ганса Крістіана Андерсена, або, як її іноді називають, Малої Нобелівської премії, а також премії Астрід Ліндгрен.

Після короткої хвороби, на 81 році життя письменниця померла. Це сталося 28 червня 2018 року. Похована на Гернальському цвинтарі у Відні.

За декілька тижнів до своєї смерті Нестлінгер заявила, що більше не хоче писати дитячі книги, оскільки зовсім перестала розуміти сучасних дітей і не знає, що їм потрібно, чим вони живуть.

Основні досягнення: титули, нагороди і премії

Премія імені Г. К. Андерсена (1984 рік)

Австрійська державна премія по європейській літературі

Німецька премія в області дитячої літератури

Премія міста Цюріха за кращу дитячу книжку

Премія за кращу перекладну книгу, видану у Великобританії

Премія пам'яті Астрід Ліндгрєн (2003 рік)

Номінант

2019 р. — Вибір читачів Лайвліба (Вибір експертів LiveLib)

2016 р. — Вибір читачів Лайвліба (Дитячі книги, Історія однієї сімейки)

Екранізації

«Геть огіркового короля» (Німеччина, 1974),

«Конрад, або Дитина з бляшанки» (Німеччина, 1982),

«Конрад» (США, 1985),

«Геть огіркового короля» (Росія, 1990).

Запитання

1. Ім'я Мислителя. (*Даніель*)
2. У кого з героїв була дуже сувора мама? (*Лілібет*)
3. Хто вирахував справжнього злодюжку? (*Мислитель*)
4. Хто брав активну участь у житті дітей, давав поради вдома? (*Батьки*)
5. Що так, за словами мами Мислителя, було потрібне Вольфі Крану? (*Любов*)
6. Що влаштовувала досить часто мама Лілібет? (*Істерики*)
7. Що закрутив на уроці латини Мислитель? (*Кран*)
8. Що пропало першим у класі? (*Гаманець*)
9. Як називався зошит Мислителя, де він писав свої думки? (*Щоденник*)
10. Яка найкраща риса характеру вчителя математики? (*Доброта*)

Ключове слово: **Нестлінгер**

В усіх творах Крістіне Нестлінгер поруч із дітьми діють і дорослі – батьки, вчителі, сусіди. Але симпатизує письменниця все ж таки дітям. У її творах діти і дорослі завжди можуть порозумітися, знайти спільну мову. Такі ж питання піднімаються у повісті «**Конрад, або Дитина з бляшанки**» (6 клас).

Можна провести **бесіду** за повістю, щоб визначити з читачами їх перші враження про прочитане.

Орієнтовні запитання:

1. З яким настроєм ви починали читати повість? Що очікували?
2. Чи справдилися ваші очікування?
3. Що найбільше вразило?
4. Що запам'яталося?
6. Що змусило замислитися? Над чим саме?
7. Чим схожі герої твору на вас?
8. Які запитання виникли у вас до авторки після прочитання твору?

Після проведеної бесіди можна запропонувати проведення **літературного диктанту «Риси характеру».**

Завдання: виписати або підкреслити ті риси характеру, які були притаманні головному герою Конраду.

(Уважний, кмітливий, шкідливий, зарозумілий, самозакоханий, вихований, грубий, егоїстичний, старанний, розбишакуватий, розумний, дружелюбний, щирий, відвертий, песимістичний, мужній, мудрий, комунікабельний, спокійний, замкнутий, лихий, підступний, жорстокий, врівноважений, добрий, ласкавий, слабкодухий, радісний, серйозний, здібний, нервовий і т.д.).

Гра «Зроби правильний вибір»

(підкреслити вірну відповідь)

1. «Пані Бартолотті сиділа в кріслі-гойдалці й ...» - снідала чи обідала?
2. «...те, що сиділо в бляшанці, раптом приязно кивнуло їй головою і сказало: - Добрий день, люба....» - мамо чи матусю?
3. У листі зазначалося, що нащадок «крім звичайного догляду й піклування, потребує також...» - прихильності чи любові?
4. «...семирічному хлопцеві краще і розумніше...

- часто іграшки» - змінювати чи не змінювати?
5. Хто сказав, що Конрад «як на свій вік, надзвичайно розумний» - пані Штайнц чи пан Егон?
  6. У Конрада була дитяча чи доросла мова?
  7. На думку пані Бартолотті, треба чи не треба «... думати про те, що скажуть інші люди»?
  8. Конрад повинен був змінитися частково чи повністю?

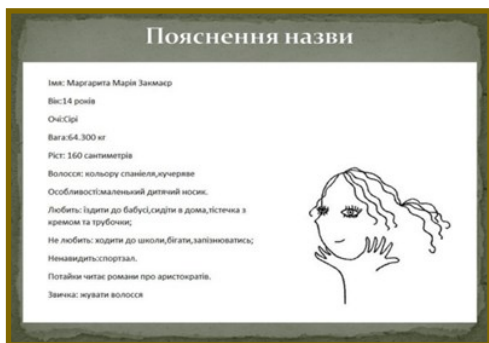
Сьогодні література для підлітків перебуває на переломному етапі. Якщо початкову та молодшу школу легше залучити до читання, то з підлітками це вже пробле-

матично. Сучасні підлітки тотально захоплені фантастикою і фентезі. Проте вони часто-густо завантажені навчальною програмою і читають тільки для того, щоб не отримати двійку. Але як же їх захопити літературою?

Нова інформаційна епоха змушує підлітків стрімко дорослішати. Як стверджує український психолог О. Скрипченко: «почуття дорослості – це ставлення підлітка до себе як до дорослого, явлення себе якоюсь мірою дорослою людиною. У зв'язку з цим у підлітка виникає внутрішнє прагнення якомога швидше ствердитися у світі дорослих».

Серед найкращих у сенсі усвідомлення дорослими реальних проблем підлітків можна назвати популярний твір Крістіне Нестлінгер **«Маргаритко, моя квітко»**. Книга яка вийшла 2009 року у львівській літературній агенції «Піраміда» стараннями талановитої перекладач-

ки Ольги Сидор. А вже за кілька років її неможливо було знайти у продажі чи у бібліотеці.

Центральною постаттю роману є 14-річна дівчинка Маргаритка — Марія Закмаєр.

Тому за книгою варто провести **дискусійні читання**. Можна, наприклад, запросити тільки дівчаток. Для кращого обговорення «дівчачого» роману рекомендовано запросити шкільного психолога. Доречним буде підняття теми становлення сексуальності, довірливих стосунків між мамою та донькою.

Пропонуємо провести **«інтерв'ю»**. Захід можна побудувати у формі діалогу. Запитуватимуть діти — «кореспонденти». Від імені Крістіне Нестлінгер виступає бібліотекар. Пропонуємо питання. Відповіді взято із справжнього інтерв'ю з письменницею.

— *Ви написали книжку «Маргаритко, моя квітко» кілька десятиліть тому. Проте вона залишається більш ніж актуальною і сьогодні. Чому, на Вашу думку?*

«На це запитання мені складно відповісти. Тішуся, що так воно і є, але чому, сама дивуюся» (можна повести дискусійну розмову про відсутність у час написання роману мобільних телефонів, гаджетів і т. д.).

— *Часто можна почути, що нинішні підлітки вже не такі, якими були їхні попередники. Чи бачите Ви особисто суттєві відмінності між сучасними підлітками і тими, для кого писали «Маргаритку»?*

«Різниця між дітьми вчора й сьогодні, безумовно, є.

Наприклад, змінився навколишній світ, відтак молодь живе у зовсім іншому світі, аніж попереднє покоління. Але коли йдеться про підлітків загалом, то в усі часи перед ними — три незмінні проблеми: батьки, школа і кохання. Ці проблеми не залежать від поколінь і залишаються завжди актуальними» (ще можна повести дискусію: що сьогодні може дати паперова книжка дітям, які живуть у безмежному інформаційному просторі?).

— *Чи мають бути в підлітковій літературі табуйовані теми? Яких тем особисто Ви не торкаєтесь у своїх книжках?*

«У літературі для підлітків не має бути табуйованих тем, але особисто для мене вони існують. Є деякі речі, про які я не можу писати. Я, наприклад, не збираюся у своїх творах детально описувати для 12 — чи 13-річних читачів петінг або статевий акт, мені до цього не лежить душа. Табуйована тема для мене — секс. Я знаю, що 14-річні цим займаються, тож, напевно, вони можуть про це і читати, але річ у тому, що я не бажаю про це писати» (продовжити дискусію на цю тему)

— *Якось Ви сказали, що своїми книжками для дітей хочете навчити малюків бути сміливими. А якщо брати сучасних дітей, чи так само вони потребують сміливості, чи, можливо, вже чогось іншого?*

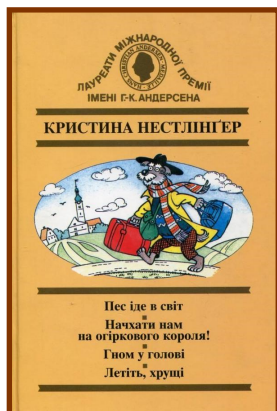
«Дуже дивно, що я колись таке сказала. Я навіть сумніваюся, що мала на увазі саме це. Власне кажучи, я хочу підтримати дітей, підбадьорити їх, але це не те саме, що бути сміливим. Я вважаю, що діти, якщо вони сумні, повинні плакати, якщо вони в розпачі — битися об стіну і кричати, однак вони мають доволі впевнено стояти в цьому світі. Слово «сміливий» мені не дуже подобається, воно не моє» (продовжуємо те-

му сміливості сучасних підлітків, особливо дівчаток).

— *Якою ви бачите роль дитячої літератури в сучасному суспільстві?*

«Я вважаю, що це добре, коли діти читають. Звісно, так само добре, коли читають і дорослі. Гадаю, читання — це такий вид культурної діяльності, який переважає над усіма іншими. На мою думку, вміння читати й уміння мислити дуже тісно взаємопов'язані. Важливо, щоб діти читали, і, певна річ, має значення також те, що саме вони читають» (ваше ставлення до літератури взагалі, дискусія).

Справжнім шедевром можна вважати дивовижну книжку-картинку **"Хтось"**, створену спільно з відомим німецьким художником Яношем. Це мудра притча про людину, яка прагне пізнати самого себе, але не вписується у звичний життєвий уклад простих людей. Є ті, хто живуть на одному місці, а є — вічні мандрівники. Життя — це шлях, мета якого — повернення до самого себе. Це історія про тугу за незвіданим і самообманом, про відповідальність і втечу, про самомилування і щиру любов. Ось йде **Хтось**, який покинув обжитий будинок, відмовився від затишку і спокою, заради чогось, що можна знайти лише в шляху, мандруючи на самоті.

Завдяки повісті **«Геть огіркового короля»**, Нестлінгер стала відома світові, її почали називати австрійською Астрід Ліндгрєн. У книзі розповідається про звичайну сім'ю з трьома дітьми і дідусем. Події розгортаються в їхньому помешканні. Від імені дванадцятирічного Вольфганга читачі отримують

характеристику кожного члена родини. Тато сімейства — страховий агент, має змогу накричати щонайбільше на трьох працівників, тому так багато кричить вдома. Мама — миловидна білявка веселої вдачі. Дідусеві сімдесят і він любить розповідати безліч дивовижних історій. Сестра Мартіна найкраща учениця в класі. Нікі менший брат, коли йому стало нудно на уроці математики (йшла мова про те, скільки буде двічі по два, хоч він знав це ще три роки тому), сказав «до побачення» й пішов із класу. Не додому, а до старого столяра Губерта, і згрібав у нього на купу стружку, бо планує стати теж столяром. І раптом одного сонячного ранку в їхньому будинку з'являється фантастична істота: щось подібне на великого огірка і засохлого гарбуза — деспотичний і підступний Огірковий король. Це правитель, якого вигнав повсталий підземний народ, що мешкає в підвалі будинку. Огірковий цар попросив політичного притулку у його наземних сусідів. Два диктатора: Огірковий цар і батько сімейства швидко знайшли спільну мову. І почалися конфлікти в сім'ї. Та завдяки зусиллям Вольфганга та Мартіни все стало на свої місця і запанував спокій.

Крістіне Нестлінгер писала для дітей і про дітей. У своїх творах ділилася найпотаємнішими бажаннями. Писала доти, доки вважала, що це комусь потрібно. Тож давайте читати! Насправді — це цікаво і весело!

Книги Крістіне Нестлінгер

Нестлінгер, Кристина. Конрад, або Дитина з бляшанки / К. Нестлінгер ; пер. з нім. Є. Поповича ; мал. А. Василенка. - Тернопіль ; Вінниця : Навчальна книга - Богдан : Теза, 2014. - 188 с. : іл. - (Богданова шкільна наука) (Пригодницька бібліотека).

Нестлінгер, Кристина. Обзивають мене Мурахоїдом / К. Нестлінгер ; пер. з нім. О. Мокровольського ; мал. В. Богданюк. - 2-ге вид. - Вінниця : Теза, 2009. - 220 с. : іл.

Нестлінгер, Кристина. Пес іде в світ ; Начхати нам на огіркового короля! ; Гном у голові ; Летить, хрущі : повісті : для мол. та серед. шк. в. / К. Нестлінгер ; пер. з нім. В. Т. Василюка, Є. А. Горевої, Є. О. Поповича ; мал. О. Кохана. - Київ : Веселка, 2005. - 341 с. : іл. - (Лауреати Міжнародної премії ім. Г.-К. Андерсена).

Нестлінгер, Крістіне. Маргаритко, моя квітко / К. Нестлінгер ; пер. з нім. О. Сидор. - Львів : Урбіно, 2013. - 415 с. - (Прикольна книжка).

Рекомендована і використана література про життя і творчість Крістіне Нестлінгер

13 жовтня 2016 року виповнюється 80 років від дня народження австрійської дитячої письменниці Крістіне Нестлінгер // Всесвітня література в сучасній школі. - 2016. - № 10. - С. 59.

Бондарчук, Ніна. Навіть сконструйована істота потребує любові і прихильності : два уроки за повістю К. Нест-

лінгер "Конрад, або Дитина з бляшанки" / Н. Бондарчук // Всесвітня література в школах України. - 2018. - № 5. - С. 27-32.

Гнідець, Уляна. Література для юнацтва: простота і складність нарративного дискурсу : (на прикладі роману "Маргаритко, моя квітко" Крістіне Нестлінгер) / У. Гнідець // Слово і час. - 2012. - № 10. - С. 36-41.

Гривачова, А. Б. Крістіне Нестлінгер "Конрад, або Дитина з бляшанки" : [сучасна література : уроки для 6 кл.] / А. Б. Гривачова // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2016. - № 1. - С. 36-40, 3-я с. обкл.

Гузь, О. О. Сучасна література. Зростання і взаємини зі світом : уроки з вивчення творів Астрід Ліндгрєн, Міхаєля Енде та Крістіне Нестлінгер : [сучасна література в школі] / О. О. Гузь, С. Тіхоненко // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2016. - № 4. - С. 13-20.

Дуняшенко, Наталія. Використання сучасних освітніх електронних ресурсів - запорука підвищення пізнавального інтересу учнів до предмета : (на прикладі вивчення твору Крістіне Нестлінгер "Маргаритко, моя квітко") / Н. Дуняшенко // Зарубіжна література в школах України. - 2017. - № 9. - С. 15-19.

Знавчиня дитячих душ : 13 жовтня виповнюється 80 років Кристин Нестлінгер (1936) // Шкільна бібліотека. - 2016. - № 9. - С. 22.

Кашуба, Євдокія. Полюбіть дитину - і менше зла настане на землі : за повістю Крістіне Нестлінгер "Мислитель діє" : 5 клас / Є. Кашуба // Зарубіжна література (Шкільний світ). - 2011. - № 23-24 (червень). - С. 25-30.

Кашуба, Євдокія. Сленг як "останній шанс для порятунку" : за повістю Крістіне Нестлінгер "Конрад, або Дитина з бляшанки" : система уроків, 6 клас / Є. Кашуба // Всесвітня література в сучасній школі. - 2015. - № 5. - С. 19-29.

Кашуба, Євдокія. Фантастична ситуація як дзеркало реальних проблем : урок-діалог за повістю-казкою Крістіне Нестлінгер "Геть огіркового короля!" / Є. Кашуба // Всесвітня література в школах України. - 2015. - № 5. - С. 50-54.

Костецький, Анатолій. "Діти - люди, як і всі..." / А. Костецький // Початкова школа. - 2001.-№ 12. - С. 74-75.

Кухар, Лариса. Роберт Шеклі, Крістіне Нестлінгер : уроки в 6-му класі / Л. Кухар, Л. Сімон // Зарубіжна література (Шкільний світ). - 2017. - № 7. - С. 24-47.

Півнюк, Н. Матеріал для вчителя до вивчення теми "Із дитячої літератури ХХ-ХХІ ст." / Н. Півнюк // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 2006. - № 5. - С. 38-40.

Романюк, Марічка. Крістіне Нестлінгер "Конрад, або дитина з бляшанки" : [рекомендація книги] / М. Романюк // Світ дитини. - 2015. - № 2. - С. 13.

Сагайдак, Луїза. Як порозумітися дорослим і дітям? : вивчаємо повість-казку Крістіне Нестлінгер "Конрад, або Дитина з бляшанки" / Л. Сагайдак // Зарубіжна література в школах України. - 2016. - № 5. - С. 44-48.

Смірнова, Н. Б. Крістіне Нестлінгер "Конрад, або Дитина з бляшанки" : метод. рек. щодо вивчення повісті Крістіне Нестлінгер "Конрад, або Дитина з бляшанки" / Н. Б. Смірнова // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2016. - № 4. - С. 20-26.

Вебліографія

Крістіне Нестлінгер : «Уміння читати й мислити — тісно взаємопов'язані» [Електронний ресурс] // День : сайт. — Електрон. дані. — Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayinci-chitayte/kristine-nestlinger-uminnya-chitati-y-misliti-tisno-vzaiemopovyazani> (дата звернення 02.08.2021). — Назва з екрана.

Малетич, Наталка. Гном у голові, або Про дитячу прозу Крістіне Нестлінгер [Електронний ресурс] / Н. Малетич // ЛітАкцент : сайт. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://litakcent.com/2012/07/13/hnom-u-holovi-abo-pro-dytjachu-prozu-kristine-nestlinher/> (дата звернення 02.08.2021).— Назва з екрана.

Книги, що творять добро : [Крістіне Нестлінгер] [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України для дітей : сайт. — Електрон. дані. — Режим доступу: <https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=6005> (дата звернення 02.08.2021). — Назва з екрана.

Зміст

Біографічні відомості.....	1
«Мислитель діє»: кросворд за твором.....	4
Літературна бесіда за книгою «Конрад, або Дитина з бляшанки»	5
Інтерв'ю з письменницею за книгою «Маргаритко, моя квіт- ко»	7
Книги Крістіне Нестлінгер	12
Рекомендована і використана література про життя і творчість Крістіне Нестлінгер	12
Вебліографія.....	16

Методичний супровід підготувала: Л. С. Сташко
Бібліографія і верстка: О. О. Сачинська
Відповідальна за випуск: Л. А. Лугова

Україна, 79008. м. Львів
вул. В. Винниченка, 1
тел.: абонемент – 235-87-46
інтернет-центр – 235-87-47
e-mail: biblioteka@lodb.org.ua
www.lodb.org.ua
e-mail: bibliograf@lodb.org.ua

